

BÖLÜM

1

Yabancılarla Türkçe Öğretim Programının Geçmişi, Mevcut Durumu ve Programda Kullanılan Yeni Yönelimler

Veli BATDI¹

Murat ALEMDAR²

1. Giriş³

“Bir dilin uluslararası platformda yaygın olarak öğrenilmesi ve öğretilmesi, o dilin konuşulduğu devletin dünya çapındaki siyasi, ekonomik ve askeri gücüne de işaret etmektedir” (Gürkan, 2019). Tarih boyunca, diğer önemli dünya medeniyetleri dilleri gibi Türkçe de yabancılar tarafından ilgi görmüştür. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi tarihine bakıldığında Kaşgarlı Mahmut tarafından Araplara Türkçeyi öğretme amacıyla yazılan Divan-ı Lügat-i Türk’e kadar varılabilmektedir (Bayraktar, 2003). Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasını takiben 1932 yılında kurulan Türk Dil Kurumu (TDK) “Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında

¹ Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Eğitim Programları ve Öğretim, Gaziantep, Türkiye., velibatdi@gantep.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-7402-3251

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim, Gaziantep, Türkiye., alem.dar.murat@gmail.com

³ Bu belgedeki görüş ve politikalar UNICEF’in görüş ve politikalarını yansıtmamaktadır; metindeki her türlü beyan ve olası hata yazara aittir.

Yabancılar Türkçe öğretim programlarında yeni yönelimler başlığı altında değinilmesi gereken bir başka önemli husus ise çeşitlenen hedef gruplar olmuştur. On yıl öncesine kadar, genellikle Türkiye’de yüksek öğretim almak isteyen yabancı öğrenciler, Türkoloji bölümlerinde öğrenim gören ya da çalışmalar yapan yabancılar ile yurtdışındaki Türk kökenli ailelerin çocuklarına yönelik öğretim programları yürütülmekteydi. Ancak günümüzde, Suriye’de yaşanan iç karışıklıklar sebebiyle Türkiye’ye göç eden yüz binlerce Suriyeliye yönelik programlar geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Bu grup içindeki çocukların, Türk eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamak amacıyla çocuklar için Türkçe ve yetişkinler için ‘Yabancılar için Türkçe’ gibi çeşitli programlara ve geniş kapsamlı projelere rastlanmaktadır. Yine, belli uzmanlık alanlarına özel mesleki Türkçe, çeviri Türkçesi gibi özelleşmiş öğretim programları da ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunun ötesinde, Türkiye Cumhuriyeti’nin dışişlerinde “kültürel diplomasi”yi daha etkin bir araç olarak kullanma stratejisi kapsamında yabancılar Türkçe öğretimi alanına yönelik ilgi ve kamu kaynaklarından ayrılan bütçe artmıştır. Tüm bu bilgiler ve değerlendirmeler ışığında yabancılar Türkçe öğretim programlarına ihtiyacın ve ilginin artarak devam edeceği rahatlıkla söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Aslan, M. (2020). Tömer ve dil merkezleri/tomer an language learning center. Dil Bilimi Sitesi. http://www.dilbilimi.net/tomer_ve_dil_merkezleri.html
- Avrupa Konseyi. (2020). Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment - companion volume. Avrupa Konseyi. Kurum İnternet Sitesi. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/home>
- Balcı, M, Melanlıoğlu, D. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı üzerine. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler

- Dergisi, 10(2), 173-198. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/56190/743192>
- Balcı, M. ve Gültekin, İ. (aktaran Balcı ve Melanlıoğlu, 2020) (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi siyaseti ve stratejileri. H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, D. Melanlıoğlu (Edt), Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı-I içinde (43-133). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Bayraktar, N. (2003). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. Dil Dergisi. Sayı:119.
- CEFR. (2021). Levels. Common European Framework of Reference for Languages. Council of Europe (Avrupa Konseyi). Kurum İnternet Sitesi. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/levels>
- EQF. (2020). (2020). The European qualifications framework. Euro-Pass. European Union. Kurum İnternet Sitesi. <https://europa.eu/europass/en/european-qualifications-framework-eqf>
- GİGM. (2020). Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü İnternet Sitesi İstatistikler. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- Güleç, İ. ve Ömeroğlu, E. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının biçimsel özellikleri. Bildiri Metni. Yabancılar Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar. 20-21 Mayıs 2016 tarihlerinde Almanyada düzenlenen “Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kongresi. Sakarya Üniversitesi TÖMER.
- Gürkan, S. (2019). İstanbul yabancılar için Türkçe A1 ve A2 düzeyi ders kitaplarındaki sosyo-kültürel unsurların metinsellik ölçütleri bağlamında değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi. Tez No: 581305
- HBÖGM. (2020). Yaygın eğitim kurs programları. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü İnternet Sitesi. <http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/>
- HBÖGM. (2020). Yabancılar Türkçe öğretimi(6-12 yaş) 1. seviye kurs programı. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü İnternet Sitesi. http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kurslar/Yabanc%C4%B1%20Diller_6-12%20Ya%C5%9F%20Yabanc%C4%B1lara%20T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%B1%20Seviye%20Kurs%20Program%C4%B1.pdf

- MEB. (2014). Genelge: Yabancılaryönelik eğitim-öğretim hizmetleri. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1715.pdf>
- MEB. (2020). Yıllara göre ülkemizde bulunan geçici koruma altındaki Suriyeli nüfus. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı. https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/27110237_OCAK_2020internet_BulteniSunu.pdf
- Şahin, M. (2008). Güvenlik bilimleri fakültesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin türkçe öğrenirken karşılaştıkları zorluklar. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi
- TDK. (2020). Tarihçe. Kurum İnternet Sitesi. Türk Dil Kurumu. <https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/tarihce-2/>
- TÖMER. (2020). Türkçe ve yabancı dil uygulama ve araştırma merkezi. İnternet Sitesi. Ankara Üniversitesi. <http://tomer.ankara.edu.tr/hakkimizda/>
- Tüzün, I. (2017). Türkiye’de mülteci çocukların eğitim hakkını ve karşılıklı uyumu destekleyen yaklaşımlar, politikalar ve uygulamalar. Avrupa Liberal Forumu. http://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2018/09/publication_final.pdf
- UNICEF. (2020). Hızlandırılmış eğitim programı. İnternet Sitesi. UNICEF Türkiye. [https://www.unicef.org/turkey/media/8006/file#:~:text=H%C4%B1zland%C4%B1r%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F%20E%C4%9Fitim%20Programı%20\(HEP\)%2012,yayg%C4%B1n%20e%C4%9Fitim%20f%C4%B1rsatlar%C4%B1na%20y%C3%B6nlendirilmelerini%20ama%C3%A7lamaktad%C4%B1r.](https://www.unicef.org/turkey/media/8006/file#:~:text=H%C4%B1zland%C4%B1r%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F%20E%C4%9Fitim%20Programı%20(HEP)%2012,yayg%C4%B1n%20e%C4%9Fitim%20f%C4%B1rsatlar%C4%B1na%20y%C3%B6nlendirilmelerini%20ama%C3%A7lamaktad%C4%B1r.)
- Y. Canöz, M. (2020). Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki hedef sözvarlığının tematik bağlamda incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- YÖK. (2021). Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim birimlerine göre sayıları. İstatistikler. Kurum İnternet Sayfası. Yüksek Öğretim Kurumu. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- YTB. (2021). Başkanlığımız. Kurum İnternet Sitesi. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. <https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/baskanligimiz-2>
- YTE. (2020). Yunus Emre Enstitüsü. İnternet Sitesi. Yunus Emre Vakfı. <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>

- YTE. (2020). Yunus Emre Enstitüsü faaliyet raporu 2019. Yunus Emre Enstitüsü. https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/yee_2019_v2_31122020.pdf
- YTÜ. (2020). Yabancılar türkçe öğretimi sertifika programı (uzaktan eğitim). Kurum İnternet Sitesi. Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER. <http://www.tomer.yildiz.edu.tr/kurs/turkce-egitimle-ri/17-yabancilara-turkce-ogretimi-sertifika-programi-uzaktan-egitim.html>